

รูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)

A Model of Watphra Chetuphon (Wat Pho) Traditional Medicine School Management

พระครูสังฆรักษ์เพชรกำแพง บุญมา¹ ณรงค์ พิมสาร² และ สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารของโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายบริหาร และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 7 คน ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาและตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ด้านความถูกต้องและความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และขั้นตอนที่ 3 ประเมินร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน โดยใช้แบบประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) และข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงานบริหารทั่วไปของโรงเรียน ผู้บริหารมีจัดทำกรอบในการบริหารด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบงานบริหารบุคคลมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องการบริหารงานวิชาการมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา และมีการบริหารงานการเงิน งบประมาณอย่างเป็นระบบและสามารถตรวจสอบได้ 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบหลักที่ 1 คือ การก

หลักของโรงเรียน มี 4 ด้าน คือ การบริหารทั่วไป การบริหารบุคคล การบริหารวิชาการ และการบริหารงบประมาณ องค์ประกอบหลักที่ 2 คือ กระบวนการบริหารงานที่เป็นภารกิจหลักของโรงเรียน มี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข และองค์ประกอบหลักที่ 3 ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ มี 4 ด้าน คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความรู้ ความสามารถ และทักษะการสอนของครู ความพร้อมของอาคารสถานที่และอุปกรณ์ และการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 3) ผลการประเมินรูปแบบด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์พบว่าทั้ง 2 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหาร โรงเรียนแพทย์แผนโบราณ

Abstract

This research aimed to develop a model of Watphra Chetuphon (Wat Pho) Traditional Medicine School management. The research procedure divided into 3 phases: phase 1 to study the state of Wat Pho Traditional Medicine School management by studying documents and researches, also, interviews 7 people consisted of school administrators, school committee, chief executive and teachers of Watphra Chetuphon (Wat Pho); phase 2 development and confirm for model of Watphra Chetuphon (Wat Pho) Traditional Medicine School Management: accuracy and suitability by 9 experts using interview form; and phase 3 evaluate the model of Watphra Chetuphon (Wat Pho) by 25 people using evaluation form. The qualitative data analyzed by using content analysis and quantitative data analyzed by using a computer programmer. The statistics of data analysis were mean and Standard Deviation.

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{2,3} อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

The research results indicate that: 1) the state of general management of Wat Pho: administrators set up management systems of school building and school environment, personnel: continuous human resource development, academic affairs management: curriculum development related to needs of learners all time, and finance: systematic Management and accountability. 2) A model of Wat Pho Traditional Medicine School Management consisted of 3 main components: component 1 main mission of school have 4 aspects: general, personnel, academic affairs, and budget; component 2 school management process have 4 steps: planning, doing, checking, and acting; and component 3 the support factors of effectiveness management have 4 aspects: leadership of administrators; knowledge, abilities, and teaching skills of teachers, building, location and equipment readiness; and the support of related agencies. And 3) the evaluation results both components: the utility and feasibility of the model in overall were at the highest level.

Keywords: Management, Traditional medicine school

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันระบบสาธารณสุขของประเทศไทยมีความต้องการที่จะพัฒนาให้เกิดการแพทย์หลากหลายระบบ ทั้งการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน เพื่อเป็นทางเลือกให้กับประชาชนในการเข้ารับบริการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเชื่อและวัฒนธรรม ในการส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสุขภาพ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจาก การแพทย์แผนปัจจุบันนั้น เป็นการรักษาที่ปลายทาง ซึ่งหมายความว่า ป่วยแล้วจึงไปหาแพทย์เพื่อเยียวยาด้วยการกินยาเป็นหลัก มีอาการรุนแรงก็ผ่าตัด ซึ่งต่างจากแพทย์แผนไทย ที่ดูแลกันถึงระบบภายใน โดยใช้สมุนไพรปรับธาตุ เสริมสมดุลในร่างกาย เพราะโรคบางโรคอาจเป็นมาจากอวัยวะภายในแปรปรวนง่าย ๆ เช่น อาการปวดศีรษะ บางครั้งอาจมีผลมาจากเส้นหรือกล้ามเนื้อตึงคอ บ่า ไหล่ แต่แสดงอาการข้างเคียงออกมา กินยาเท่าไรก็ไม่หาย ประชาชนส่วน

ใหญ่เริ่มยอมรับในประสิทธิภาพของแพทย์พื้นบ้าน เช่น ยาสมุนไพร อาหารแนวธรรมชาติบำบัด การนวดรักษาโรค ฯลฯ พร้อม ๆ กับเริ่มตระหนักในผลข้างเคียงการใช้ยาเคมี การผ่าตัด หรือวิธีการแบบวิทยาศาสตร์การแพทย์สมัยใหม่ (สุรพจน์ วงศ์ใหญ่. 2551: 53)

การแพทย์แผนไทย (Thai Traditional Medicine) เป็นกระบวนการทางการแพทย์เกี่ยวกับการตรวจ วินิจฉัย บำบัด รักษา ป้องกันโรค หรือการส่งเสริมฟื้นฟูสุขภาพ การนวดไทย รวมทั้งการผลิตยาไทย การประดิษฐ์อุปกรณ์ และเครื่องมือทางการแพทย์

วัดโพธิ์ได้จัดตั้งโรงเรียนแพทย์แผนโบราณขึ้นใน พ.ศ. 2504 และได้มีการศึกษาวิชาการแพทย์แผนไทยอย่างจริงจัง จนได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก มีผู้ศึกษาเล่าเรียนสำเร็จเป็นหมอยา หมอนวด โดยมีประกาศนียบัตรประกอบโรคศิลป์ให้ด้วย วิชาการแพทย์แผนไทยจึงเฟื่องฟูขึ้น และวัดโพธิ์ ก็ได้ขยายการเรียนการสอนโดยมอบให้โรงเรียนนวดแผนโบราณ วัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์) สอนวิชานวด และรับนวดให้แก่ผู้ป่วยทั่วไป โดยเหตุนี้วิชานวดวัดโพธิ์ หรือหมอนวดวัดโพธิ์ จึงเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมสืบมาจนถึงปัจจุบัน และในปัจจุบันมีโรงเรียนสาขา จำนวน 4 โรงเรียน และในการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณ วัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ประกอบด้วย ผู้บริหาร คณะกรรมการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ และฝ่ายธุรกิจและบริการ และแต่ละฝ่ายก็จะจำแนกเป็นแผนกต่าง ๆ เช่น ฝ่ายวิชาการ จะประกอบด้วย การเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ ฯลฯ เป็นต้น แต่โรงเรียนทั้ง 4 แห่ง มีบุคลากรจำนวนน้อย จึงไม่สามารถจัดโครงสร้างทางการบริหารได้อย่างวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) งานหลายอย่างต้องขอความช่วยเหลือจากวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) หรือกล่าวสั้นๆหนึ่ง วัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) เป็นโรงเรียนหลักที่คอยช่วยเหลือโรงเรียนสาขาในทุกด้าน ๆ เพื่อให้การดำเนินงานทั้งในโรงเรียนที่วัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) และโรงเรียนสาขาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณ วัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารของโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

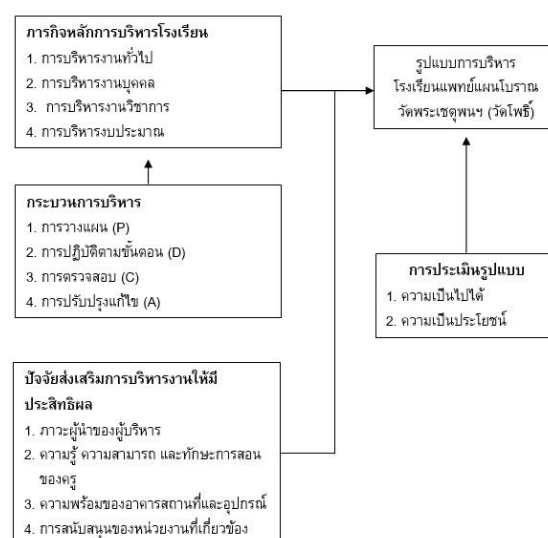
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพการบริหารของโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ผู้วิจัยได้ใช้หลักการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินงานหลัก 4 งาน คือ งานบริหารทั่วไป งานบุคคล งานวิชาการ และงานงบประมาณ

2. กระบวนการบริหาร ผู้วิจัยได้ใช้วงจรบริหารคุณภาพของเดมมิง ที่ประกอบด้วย การวางแผน (Plan=P) การปฏิบัติตามแผน (Do=D) การตรวจสอบ (Check=C) และการปรับปรุงแก้ไข (Act=A)

3. ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ที่ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความรู้ ความสามารถ และทักษะการสอนของครู ความพร้อมของอาคารสถานที่และอุปกรณ์ และการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากหลักการและแนวความคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นกรอบความคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)

ในการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ได้ดำเนินการเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ หรือเผยแพร่ผ่านอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณ เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นกรอบเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตารางวิเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยใช้ตารางวิเคราะห์ สรุปและจัดเข้าเป็นหมวดหมู่

ตามตัวแปรที่ศึกษาการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการ การบริหารบุคคล และการบริหารงบประมาณ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ส่วนที่ 2 ศึกษาสภาพการบริหารและปัจจัยส่งเสริมการบริหารโรงเรียนแพทย์แบบโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน 2) คณะกรรมการโรงเรียน จำนวน 2 คน 3) หัวหน้าฝ่ายบริหาร จำนวน 1 คน และ 4) ครูผู้สอน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive Sampling)

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) โดยผู้วิจัยจะดำเนินการด้วย

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 (ส่วนที่ 1) ที่เกี่ยวข้องมาเป็นข้อมูลสำหรับการยกแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview)

2. นำร่างแบบสัมภาษณ์เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมมาตรวจสอบความถูกต้องของภาษาที่ใช้และความครอบคลุมของเนื้อหา

3. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ขอหนังสือความร่วมมือจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

2. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือไปส่งให้แก่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมกับขอนัดวัน เวลา และสถานที่ที่จะสัมภาษณ์

3. ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่นัดหมาย

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. นำผลการศึกษาตามขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการยกแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)

2. นำร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ที่ผู้วิจัยได้ยกแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

3. ปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) จำนวน 3 คน 2) คณะกรรมการโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) จำนวน 3 คน และ 3) อาจารย์มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรการแพทย์แผนไทย จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)

2. ประเด็นเพื่อพิจารณาร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ดังนี้

2.1 ความเหมาะสมและความถูกต้ององค์ประกอบที่ 1 ที่เป็นภารกิจการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ที่มี 4 งาน คือ งานบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล งานบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานงบประมาณ

2.2 ความเหมาะสมและความถูกต้องขององค์ประกอบที่ 2 ที่เป็นกระบวนการบริหาร ที่มี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (P) การขั้นตอนการปฏิบัติ (D) การตรวจสอบ (C) และการปรับปรุงแก้ไข (A)

2.3 ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความรู้

ความสามารถ และทักษะการสอนของครู ความพร้อมของอาคารสถานที่และอุปกรณ์ และการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้สนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ที่โรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ในวันที่ 11 มกราคม 2562

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะกรรมการของโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายบริหาร และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 25 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive Sampling)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษา ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)

2. ศึกษา วิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนแพทย์แผนไทย และรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)

3. นำข้อสรุปที่ได้จากการศึกษา การวิเคราะห์มาสังเคราะห์ (Content Synthesis) เพื่อสร้างกรอบแบบประเมิน

4. ยกร่างแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) แบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

5. นำร่างแบบประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาที่ใช้

6. ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

7. นำแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ แล้วคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruency Index: IOC) แล้วนำข้อที่มีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มาใช้เป็นข้อคำถามต่อไป โดยข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1

8. นำแบบประเมินไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน กลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้ววิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ เท่ากับ .89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขอหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบประเมินจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ แล้วผู้วิจัยได้นำแบบประเมินดังกล่าวไปให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองพร้อมนัดวันรับแบบประเมิน

2. ผู้วิจัยได้ไปรับแบบประเมินคืน ตามวันที่กำหนดกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินพบว่า ทุกฉบับมีความสมบูรณ์และได้กลับคืนมาจำนวน 25 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

1.1 การบริหารงานทั่วไป พบว่า ผู้บริหารได้ควบคุมดูแลการบริหารอย่างใกล้ชิด สนับสนุนให้บุคลากรคิดและสร้างสรรค์วิธีการทำงานที่ดีขึ้น แต่การดำเนินงานด้านการบริหารงานบางอย่างไม่เป็นระบบขาดความต่อเนื่องในการบริหารงาน ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดนโยบาย ความปลอดภัย อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมไม่ชัดเจน การวางแผนปฏิบัติการงานไม่ค่อยจะต่อเนื่อง

1.2 การบริหารงานบุคคล พบว่า ผู้บริหารได้พัฒนาบุคลากรให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรในการจัดการกิจกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.3 การบริหารงานวิชาการ พบว่า มีการจัดทำทดสอบเพื่อวัดความรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ หากไม่ผ่านจะต้องทำการสอบใหม่จนกว่าจะผ่านเพื่อนำให้การเรียนของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ ควรมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการนี้เทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลคุณภาพนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.4 การบริหารงบประมาณ พบว่า ผู้บริหารได้จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอ กับความต้องการของผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดทำระบบการตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างโปร่งใส เพื่อง่ายต่อการตรวจสอบ และจัดกิจกรรมที่ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ และภาคเอกชน

2. แนวทางการบริหารโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

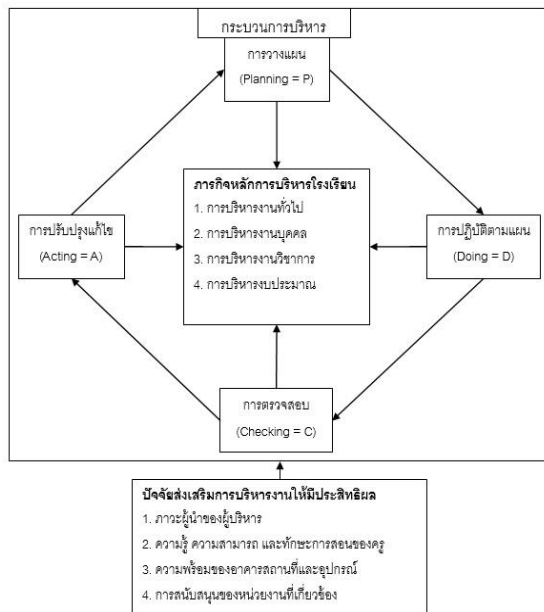
โรงเรียนควรมีการปฏิบัติงานโครงการต่าง ๆ ควรมีการกำหนดแผนงานที่ชัดเจน และควรมีการประเมินผลการทำงานที่ชัดเจน และควรมีการพัฒนาให้ทันกับระบบสื่อสารที่ไร้พรมแดน บุคลากรในหน่วยงานมีการเรียนรู้พัฒนาอยู่ตลอดเวลาให้ทันกับเหตุการณ์ และมีความเชี่ยวชาญในการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน การบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น

บุคลากรควรมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับงานสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ โดยทีมงานควรมีความคิดเห็นและความเข้าใจในงานไปในทางเดียวกัน และดำเนินงานตามเป้าหมายขององค์กรให้มีความถูกต้องรวดเร็ว และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

3. ปัจจัยส่งเสริมการบริหารโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความสามารถรอบด้าน รู้จักใช้คนในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำเทคโนโลยี เทคนิค และเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน และให้ความสำคัญกับบุคลากร สนับสนุนให้คิดและสร้างสรรค์วิธีการทำงานที่ดีขึ้น ครูต้องมีทักษะการสอน ประสิทธิภาพ และมีความเชี่ยวชาญในการสอน และต้องมีการพัฒนาและเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา การเปิดสอนในหลักสูตรใด ๆ ต้องมีความพร้อมและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน การสอนปฏิบัติและทฤษฎี ต้องจัดให้มีเครื่องมือที่ทันสมัย มีอุปกรณ์เพียงพอ จัดอาคารเรียนให้สามารถอยู่ได้แบบไม่แออัดและมีความปลอดภัย และครูผู้สอนควรพูดได้หลายภาษา สามารถสื่อสารให้เข้าใจทั้งทางปฏิบัติและทฤษฎี

4. รูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบที่ 1 คือ การจัดการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 1) การบริหารงานทั่วไป 2) การบริหารงานบุคคล 3) การบริหารงานวิชาการ และ 4) การบริหารงบประมาณ องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติตามแผน 3) การตรวจสอบ และ 4) การปรับปรุงแก้ไข และองค์ประกอบหลักที่ 3 คือ ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานให้มีประสิทธิผล ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่อไปนี้ คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ความรู้ความสามารถ และทักษะการสอนของครู 3) ความพร้อมของอาคารสถานที่และอุปกรณ์ และ 4) การสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์
แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)

5. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) มีความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) และความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$)

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายในส่วนที่เป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ได้อภิปรายผลเฉพาะรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบที่ 1 คือ ภารกิจหลักของโรงเรียน มี 4 งาน คือ 1) งานการบริหารทั่วไป 2) งานการบริหารบุคคล 3) งานการบริหารวิชาการ และ 4) งานการบริหารงบประมาณ องค์ประกอบที่ 2 คือ กระบวนการบริหาร มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan = P) การปฏิบัติตามแผน (Do = D) การตรวจสอบ (Check = C) และการปรับปรุงแก้ไข (Act = A) และองค์ประกอบหลักที่ 3 ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานให้

มีประสิทธิภาพ มี 4 ด้าน คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความรู้ ความสามารถ และทักษะการสอนของครู ความพร้อมของอาคารสถานที่และอุปกรณ์ และการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบที่ 1 คือ ภารกิจหลักของโรงเรียน มี 4 งาน ได้แก่ 1) งานการบริหารทั่วไป 2) งานการบริหารบุคคล 3) งานการบริหารวิชาการ และ 4) งานการบริหารงบประมาณ ซึ่งแต่ละงานผู้วิจัยได้อภิปรายควบคู่ไปกับกระบวนการบริหาร ดังนี้

1. งานบริหารทั่วไป งานบริหารทั่วไปเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับงานธุรการ งานเอกสารภายในงานติดต่อและประสานงานทั้งภายในและภายนอกงานดูแลอาคารสถานที่ งานจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ในสำนักงานรวมห้องเรียน งานการประชุมบุคลากรในโรงเรียน งานการประชุมคณะกรรมการโรงเรียน งานอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอน งานบริการต่าง ๆ แก่ผู้เรียน บริการข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนแก่สาธารณชนทั่วไป งานจัดกิจกรรมในเทศกาลและวันสำคัญต่าง ๆ ของประเทศ

ในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่อยู่ในขอบข่ายของงานบริหารทั่วไป เป็นการดำเนินการ โดยตามกระบวนการบริหารที่มี 4 ขั้นตอน 1 การวางแผน (Plan=P) การดำเนินงานจะต้องมีการจัดแผนปฏิบัติสำหรับงาน ทั้งนี้เพราะ การวางแผน เป็นงานแรกของผู้บริหารทุกระดับชั้นจะต้องดำเนินการ การวางแผนเปรียบเสมือนการเตรียมก่อนลงมือปฏิบัติ โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการปฏิบัติ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ บุคลากรที่จะปฏิบัติ วิธีการตรวจสอบการปฏิบัติงาน การวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ซึ่งการจัดทำแผนปฏิบัติงานจะช่วยการดำเนินงานมีความสะดวกและสามารถควบคุมการปฏิบัติตามแผนได้อย่างชัดเจน หลังจากจัดทำแผนเสร็จแล้วจึงลงมือปฏิบัติตามแผน (Do=D) การลงมือปฏิบัติตามแผนผู้บริหารหรือผู้ที่รับเป็นผู้นำปฏิบัติตามแผนจะต้องมีการประชุมชี้แจงให้คณะทำงานและผู้สนับสนุนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รู้และเข้าใจแผนปฏิบัติงาน

ในระหว่างการปฏิบัติจะต้องมีการติดตามผลหรือทำการวัดและประเมินผล (Check=C) เพื่อได้ทราบว่าการดำเนินงานต่าง ๆ มีความก้าวหน้ามาก

น้อยเพียงใดหรือมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ถ้าหากพบปัญหาหรืออุปสรรคผู้บริหารหรือผู้นำปฏิบัติจะได้ทำการแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ ก่อนที่การดำเนินงานนั้นเสร็จสิ้นลง และหลังจากมีการตรวจสอบหรือวัดและประเมินผลแล้วจะต้องนำผลการวัดและประเมินผลนั้นมาทำการวิเคราะห์ว่า ผลการปฏิบัติงานนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายมากน้อยเพียงใด และมีสิ่งใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข (Act=A) ถ้าหากผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนจะได้นำวิธีการปฏิบัติงานนั้น ๆ มากำหนดไว้เป็นมาตรฐานสำหรับการทำงานครั้งต่อไป

นอกจากการบริหารงานทั่วไปตามกระบวนการบริหารคุณภาพของเดิมมั้งแล้ว โรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ยังมีโรงเรียนสาขาอีก 4 โรงเรียน เพื่อให้การติดต่อและประสานงานด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นการสมควรที่จะต้องมีการปรับปรุงระบบบริหารงานบริหารทั่วไปโดยเฉพาะระบบสารสนเทศให้สามารถติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับโรงเรียนสาขาได้สะดวกรวดเร็ว และถูกต้องมากขึ้น ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนสาขามีทรัพยากรเพื่อการบริหารอยู่ในวงจำกัด เช่น พัสตูลครภัณฑ์ งบ และบุคลากรที่ทำหน้าที่การสอน รวมทั้งสื่อการเรียนการสอน ซึ่งยังจะต้องพึ่งพาโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ในบางส่วน

2. การบริหารงานบุคคล เป็นอีกงานหนึ่งขององค์ประกอบหลักที่ 1 และการบริหารบุคคลนับว่าเป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่งงานหนึ่งของโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ซึ่งบุคคลประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนค่อนข้างจะมีข้อจำกัดด้านครูผู้สอน เนื่องจากโรงเรียนมีงบประมาณและบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการสอนวิชาการแพทย์แผนโบราณมีจำนวนน้อย และสถานภาพของโรงเรียนเป็นโรงเรียนอาชีวเอกชน โดยวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) เป็นผู้รับผิดชอบด้านงบประมาณสำหรับดำเนินงานต่าง ๆ เช่น ค่าตอบแทนครูผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ อาจจะไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับบุคลากรในสถานศึกษาอื่น ๆ ของรัฐบาล และไม่มี ความมั่นคงในอาชีพ ดังนั้นการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนควรมีการประสานงานกับหน่วยงาน ทั้งภาครัฐที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อขอรับ

การสนับสนุนด้านงบประมาณ นอกจากนั้นโรงเรียนควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการวัดเพื่อการนำบัตรรักษาการเจ็บป่วย ทั้งนี้เพราะการวัดตามแผนโบราณได้รับความนิยมจากผู้เจ็บป่วยและประชาชนทั่วไปจำนวนมาก

3. การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจของงานทั้งหมดของสถานศึกษาทุกประเภทและทุกระดับ เพราะงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาวิชาการ การพัฒนาครูและบุคลากร การวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะตามที่กำหนดหลักสูตรต่าง ๆ ของสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการจึงมีความสำคัญ ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาใด ๆ โรงเรียนจะต้องมีความพร้อมทั้งด้านอาคารสถานที่ ความพร้อมทั้งจำนวนและคุณภาพของครู วัสดุ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน และเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ดังนั้นโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ และโรงเรียนสาขา 4 โรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะทางด้านการวัดและการเลือกใช้ยาสมุนไพรให้ตรงกับอาการเจ็บป่วยของผู้มารับบริการและสร้างแรงจูงใจให้เห็นความก้าวหน้าในงาน อันจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะดึงดูดให้บุคลากรที่มีอยู่แล้วมองเห็นอนาคตของตนเอง ยังคงปฏิบัติงานที่โรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ต่อไป ดังนั้น โรงเรียนควรจะได้มีการวางแผนกำลังคน และแผนพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่จะเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการสร้าง ความภาคภูมิใจให้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง และในการบริหารงานบุคคลไม่ว่าจะเป็นการสรรหาหรือการพัฒนาจะต้องเป็นไปตามกระบวนการบริหารที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan=P) การปฏิบัติตามแผน (Do=D) การตรวจสอบ (Check=C) และการปรับปรุงแก้ไข (Act=A) และในการบริหารบุคคลของโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) และโรงเรียนสาขา ควรดำเนินการโดยใช้มาตรฐานเดียวกัน

ในทุกขั้นตอน เพื่อให้การบริหารงานบุคคลให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและอย่างเท่าเทียม โดยร่วมมือกันจัดทำ

4. การบริหารงบประมาณ งบประมาณนับว่าเป็นทรัพยากรโรงเรียน ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นมากสำหรับโรงเรียน งบประมาณส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) และการสนับสนุนจากเอกชน และในการบริหารงบประมาณในส่วนที่ได้รับจากวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) จะมีคณะกรรมการวัดและคณะกรรมการโรงเรียนเป็นผู้ดูแล ควบคุมและการตรวจสอบการใช้งบประมาณเป็นประจำอยู่แล้วจึงไม่ค่อยจะมีปัญหาด้านความไม่โปร่งใส อย่างไรก็ตามผู้บริหารโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพการบริหารการใช้งบประมาณ โดยพิจารณาว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละอย่างทำให้ได้ผลงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ดังนั้นการบริหารงบประมาณจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการวางแผน (Plan=P) ว่าแต่ละกิจกรรมจะมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างไร กำหนดวิธีการปฏิบัติ (Do=D) กำหนดวิธีการตรวจสอบการใช้งบประมาณ (Check=C) และถ้าพบปัญหาที่จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไข (Act=A)

สรุปในการบริหารงานตามองค์ประกอบที่ 1 ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ทุกงานควรดำเนินการตามกระบวนการที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan=P) การลงมือปฏิบัติตามแผน (Do=D) การตรวจสอบ (Check=C) และการปรับปรุงแก้ไขวิธีปฏิบัติ หากพบว่ามีปัญหา แต่ถ้าผลการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้แล้วจะได้แนววิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานนั้น ๆ มาจัดทำเป็นมาตรฐานไว้เพื่อการทำงานนั้น ๆ ในครั้งต่อไปให้ได้ผลตามหรือสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้

ในการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) จะบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้ นั้น จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ความรู้ความสามารถ และทักษะการสอนของครู 3) ความพร้อมของอาคารสถานที่และอุปกรณ์ และ 4) การสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทั้ง 4 ปัจจัยนี้เป็น

องค์ประกอบหนึ่งของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้อภิปรายเป็นรายปัจจัย ดังนี้

1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารหรือความเป็นผู้นำของผู้บริหาร เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารงานทุกประเภทจะต้องมี ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารที่อยู่ในตำแหน่งสูงสุดของหน่วยงานนั้น ๆ จะต้องรับผิดชอบผลงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าผู้บริหารมีความเป็นผู้นำคือ เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะในงาน กล้าคิด กล้าทำและกล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติประพฤติและปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ เป็นที่พึง ดังที่ แคช (Kats. 1955: 33-42) ได้อธิบายไว้ว่า ผู้บริหารทุกระดับชั้นจะต้องมีทักษะ 3 อย่าง คือ 1 ทักษะทางด้านเทคนิคหรือวิธีการปฏิบัติ (Technical skill) ทักษะมนุษย์ (Human skill) คือ การเป็นผู้สามารถนำผู้ใต้บังคับบัญชาได้ เลือกใช้คนให้ตรงตามความถนัดหรือความเชี่ยวชาญของพวกเขา สามารถบริหารทีมงานหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ทักษะมนุษย์ คือ การวิเคราะห์คนออก บอกคนได้และใช้คนเป็น ดังนั้นถ้าผู้บริหารมีความเป็นผู้นำก็จะมีส่วนช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีกำลังใจ พึงพอใจที่จะปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนและโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วยความเต็มใจและปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถดังที่ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2546: 1) ได้ยกพุทธภาษิตตอนหนึ่งเพื่อแสดงให้เห็นความสำคัญของความเป็นผู้นำว่า “เมื่อฝูงโคว่ายข้ามน้ำ ถ้าโคจ่าฝูงไปคด โคหมดทั้งฝูงนั้นก็ไปคดตามกัน เพราะมีผู้นำที่ไปคด ฉะนั้นในหมู่มนุษย์ก็ฉนั้น เมื่อฝูงโคว่ายข้ามน้ำ ถ้าโคจ่าฝูงตรงไป โคหมดทั้งฝูงนั้นก็ไปตรงตาม เพราะมีผู้นำไปตรง ฉะนั้นในหมู่มนุษย์ก็ฉนั้น” กล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีส่วนทำให้การปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา นอกจากนั้นถ้าหากผู้บริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) จะต้องมีการทำงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนสาขา 4 สาขา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการบริหาร การติดต่อประสานงานกับโรงเรียนสาขาเพื่อสร้างความเข้าใจ และความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น

2) ความรู้ ความสามารถ และทักษะการสอนของครู ปัจจุบันนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะ ครูผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน การสอนที่โรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ เป็นการเรียนการสอนในลักษณะการสอนวิชาชีพ กล่าวคือ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะไปประกอบอาชีพเป็นหมอนวดเพื่อการบำบัดการเจ็บป่วยและการรักษาด้วยยาแผนสมุนไพรต่าง ๆ เป็นสำคัญ และไปประกอบอาชีพเกี่ยวกับยาสมุนไพร ดังนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับกายวิภาคของมนุษย์ และวิธีการนวดเพื่อการบำบัดรักษาอาการเจ็บปวดเป็นอย่างดี แต่ถ้าหากครูไม่มีความรู้ที่ถูกต้อง อาจจะสอนผู้เรียนไม่ถูกและจะเป็นอันตรายต่อผู้รับบริการเป็นอย่างยิ่งนอกจากความรู้เกี่ยวกับกายวิภาคระบบต่าง ๆ ของร่างกาย ประเภทและสรรพคุณยาสมุนไพรต่าง ๆ ครูผู้สอนยังต้องมีความรู้และทักษะในการนวดและเลือกยาสมุนไพรได้ถูกต้องกับความเจ็บป่วยของผู้มารับบริการ รวมทั้งทักษะการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการนวด ดังนั้น การสรรหาครูผู้สอนในโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) และโรงเรียนสาขาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การสอนวิชาแพทย์แผนโบราณครูควรได้รับการพัฒนาด้านความรู้เกี่ยวกับการนวดเพื่อการรักษาและความรู้เกี่ยวกับประเภท สรรพคุณ และการใช้ยาสมุนไพร ตลอดจนการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนั้นความรู้ด้านกายวิภาค วิธีสอนภาคปฏิบัติและทฤษฎีแล้ว ครูผู้สอนควรมีความรู้และทักษะในการสอนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนได้ เพื่อที่ผู้สำเร็จการศึกษาจะนำความรู้และทักษะการนวดเพื่อการบำบัดรักษากับชาวต่างประเทศได้ด้วย ซึ่งเป็นแนวทางเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับแพทย์แผนโบราณของไทยไปสู่ความเป็นสากลต่อไป

3) ความพร้อมของอาคารสถานที่และอุปกรณ์ ความพร้อมของอาคารสถานที่ นับว่าเป็นสิ่งจำเป็น เช่น ห้องสอนภาคทฤษฎี และห้องสอนภาคปฏิบัติจะมีความแข็งแรง คงทน อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่เล็กหรือแออัดจนเกินไป และอุปกรณ์สำหรับการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติพอเพียง เช่น ตำรา แผนภูมิทางกายวิภาคร่างกายของมนุษย์ เครื่องทำความร้อนลูกประคบ การเรียนการสอนแพทย์แผนโบราณต้องมีอุปกรณ์เครื่องช่างน้ำหนัก เครื่องวัดความดัน เพราะเป็นการสอน

วิชาชีพอีกประเภทหนึ่ง จึงจำเป็นต้องมีห้องเรียนทฤษฎีและห้องปฏิบัติการ

4) การสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันนี้ก็มีความสำคัญอย่างยิ่งเช่นกัน ทั้งนี้เพราะการจัดการสอนใด ๆ ก็ตามผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ทั้งด้านวิชาการและการบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ที่จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการนวดเพื่อการบำบัดรักษาและการใช้ยาสมุนไพรของไทยเป็นหลัก จึงควรจะได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงสาธารณสุขได้ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานและได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ และในด้านการบริหารก็ควรจะได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการในการนิเทศ การวัดและประเมินผล และด้านการศึกษาเกี่ยวกับยาสมุนไพร กระทรวงสาธารณสุขควรให้การสนับสนุนด้านวิชาการเกี่ยวกับพืชสมุนไพร ทั้งนี้เพราะนักศึกษาเรียนจบหลักสูตร อาจไปประกอบอาชีพเป็นผู้นวดเพื่อการบำบัดรักษา และอีกส่วนหนึ่งอาจจะไปทำธุรกิจเกี่ยวกับสมุนไพร ดังนั้น กระทรวงสาธารณสุขควรได้ให้การสนับสนุนโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ในเรื่องการพัฒนาครูในเรื่องดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนและผู้สำเร็จการศึกษา ก็จะเป็นผู้ที่มีคุณภาพด้านแพทย์แผนโบราณและยาสมุนไพร แล้วสามารถช่วยบำบัดความเจ็บป่วยของผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง โรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) และโรงเรียนสาขา ควรได้มีการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ที่ได้พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้กับการบริหารโรงเรียน

2. ผู้บริหารโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) และโรงเรียนสาขา ควรได้มีการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นให้แก่ครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะจำเป็นสำหรับครูผู้สอน
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการการแพทย์แผนโบราณโดยวิธีการทดลอง

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2553). **ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544ก). “การบริหารจัดการงบประมาณ ปี 2542-2543 และสภาพความพร้อมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในการรองรับการดำเนินการตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินแบบมุ่งเน้นผลงาน”. เอกสารประกอบการประชุมเรื่องการบริหารจัดการงบประมาณ ปี 2542-2543 และสภาพความพร้อมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในการรองรับการดำเนินการตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินแบบมุ่งเน้นผลงาน.
- _____. (2544ข). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- _____. (2546, 6 กรกฎาคม). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 20 ตอนที่ 62 ก.
- _____. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์; และ สุมาภรณ์ แซ่ลิ่ม. (2545). **ทิศทางภูมิปัญญาสุขภาพวิถีไท แนวคิดและยุทธศาสตร์การสร้างและจัดการองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย และการแพทย์ทางเลือก**. ใน สุวิทย์ วิบูลผล ประเสริฐ; ประพนธ์ เกตตราภศ, (บก.). **ภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไท**. กรุงเทพฯ: อุษากาแฟพิมพ์.
- ชัยพร สกุลพนารักษ์. (2552). **รูปแบบการบริหารโรงเรียนสองภาษาสำหรับประเทศไทย**. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2550). **องค์การและการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประทีป ชุมพล. (2541). **ประวัติศาสตร์การแพทย์แผนไทย การศึกษาจากเอกสารตำรายา**. กรุงเทพฯ: อาคีโศ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2546). **ภาวะผู้นำ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาพจิต.
- โรงเรียนแพทย์แผนโบราณ และการนวดแผนโบราณ. (2561). **แพทย์แผนโบราณ และการนวดแผนโบราณ**. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2561, จาก <https://www.watpho.com/th/massage-school>.
- ลัดดาวัลย์ สมิตะมาน; และคณะ. (2544). **การวิจัยเชิงนโยบาย: บริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). **แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุรพจน์ วงศ์ใหญ่. (2551). **การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ปฏิบัติตนด้านสุขภาพ**. คณะการแพทย์แผนตะวันออก มหาวิทยาลัยรังสิต. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2560, จาก http://www.rsu.ac.th/oriental_med/article12.htm.
- Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. 3rd ed., New York: Harper and Row.
- Kats, R. L. (1955, January-February). “Skill of an effective administrator”. **Harvard Business Review**. 33: 1.
- Keeves, P. J. (1988). **Educational Research, Methodology and Measurement: An International Handbook**. Oxford: Pergamon Press.

Rock, L. (1966). Catherine F School Board Types and Community Participation in Decision-making. **Dissertation Abstracts International**. (1996: 3403-A) (online) 1997 (Cited September 2016). Available from: Retrieved from: www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/.../Fulltext.pdf.